

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)
SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)
SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Emilia Bieńczak

w sprawie **K.K.**,
w przedmiocie wyroku łącznego,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 13 września 2023 r.,
skargi wniesionej przez prokuratora na niekorzyść skazanego
na wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 31 marca 2023 r., sygn. akt IX Ka 149/23,
uchylający wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie
z dnia 10 października 2022 r., sygn. akt XIV K 492/22,
i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

W dniu 10 października 2022 r., w sprawie o sygn. IV K 492/22, Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie wydał wobec K.K. wyrok łączny, na mocy którego na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k., art. 85a k.k. i art. 86 § 1 k.k. - w brzmieniu obowiązującym przed 24 czerwca 2020 r. - w zw. z art. 4 § 1 k.k., połączył kary orzeczone wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z dnia 14 stycznia 2022 r., sygn. akt VIII K 276/21, wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy-Żoliborza w Warszawie z dnia 11 września 2020 r., sygn. akt III K 569/16 oraz wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z dnia 18 marca 2022 r., sygn. akt XIV K 1099/19i orzekł wobec skazanego karę łączną 10 lat pozbawienia wolności.

Od tego wyroku apelację wniósł oskarżony, kwestionując wymiar wymierzonej kary łącznej oraz sygnalizując niepołączenie wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie z dnia 13 grudnia 2016 r., sygn. akt III K 1015/11.

Wyrok został też zaskarżony przez obrońcę skazanego, który – podnosząc zarzut rażącej niewspółmierności wymierzonej kary łącznej – wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku łącznego i wymierzenie łagodniejszej kary łącznej.

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 31 marca 2023 r., sygn. akt IX Ka 149/23, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Wyrok Sądu odwoławczego został zaskarżony na niekorzyść oskarżonego przez prokuratora, który we wniesionej skardze sformułował zarzut obrazy przepisów postępowania, a mianowicie art. 437 § 2 k.p.k., poprzez uchylenie wyroku łącznego Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z dnia 10 października 2022 r., sygn. akt XIV K 492/22, i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania na skutek błędnego uznania, że zachodzi podstawa do takiego rozstrzygnięcia określona w art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. w postaci konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu w całości.

Na podstawie tak sformułowanego zarzutu prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Obrońca oskarżonego w odpowiedzi na skargę wskazał, że jest ona niesłuszna i nie powinna zostać uwzględniona.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Skarga zasługuje na uwzględnienie, albowiem zasadnie wskazano w niej na obrazę art. 437 § 2 k.p.k.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego powszechnie akcentuje się, że „zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k. skarga od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu I instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. Zawarty w tym przepisie zwrot «wyłącznie» oznacza, że określony w nim katalog podstaw wniesienia skargi ma charakter zamknięty i ogranicza się do dwóch uchybień: zaistnienia bezwzględnych przyczyn odwoławczych oraz naruszenia art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. Zgodnie z tym ostatnim przepisem uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania limitowane jest wystąpieniem wypadków z art. 439 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub koniecznością przeprowadzenia przewodu w całości” (*wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2022 r., I KS 3/22, LEX nr 3392041; zob. też np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2022 r., I KS 15/22, LEX nr 3409763*).

„Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, o której mowa w art. 437 § 2 zdanie drugie *in fine* k.p.k., jako powód uchylenia przez sąd odwoławczy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, zachodzi wówczas, gdy orzekający sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało, w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji” (*uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., I KZP 3/19, OSNKW 2019/6/31, LEX nr*

2664394; zob. też: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2021 r., V KS 2/21, LEX nr 3156170).

W tym kontekście możliwość wydania rozstrzygnięcia o charakterze kasatoryjnym przez Sąd odwoławczy, rozpoznający apelację od wyroku łącznego, jawi się jako sytuacja absolutnie wyjątkowa. Zasadnie autor kasacji powołał się na judykat Sądu Najwyższego, w którym podkreślono, że „w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego przewód sądowy istotnie przedstawia się specyficznie, gdyż polega przede wszystkim na ujawnieniu dokumentów, w tym wyroków orzekających prawomocnie kary, których połączenie jest przedmiotem postępowania, nadto inne dokumenty istotne dla rozstrzygnięcia, jak wywiad środowiskowy, dokumenty dotyczące sytuacji osobistej skazanego itp., ewentualnie obecny na rozprawie skazany może złożyć wyjaśnienia” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2017 r., IV KS 5/17, LEX nr 2410631). Trudno wyobrazić sobie sytuację, w której Sąd pierwszej instancji, wydając wyrok łączny dopuściłby się tak rażących uchybień, że cały jego przewód sądowy byłby wadliwy.

Przechodząc na grunt realiów procesowych rozpoznawanej sprawy, stwierdzić należy, że Sąd odwoławczy uznał zasadność jednego z argumentów zawartego w apelacji K.K., dotyczącego pominięcia przez Sąd pierwszej instancji wskazanego przez skazanego Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie z dnia 13 grudnia 2016 r., sygn. akt III K 1015/11, co doprowadziło Sąd *ad quem* do przekonania, że Sąd pierwszej instancji powinien rozważyć możliwość połączenia kar orzeczonych we wszystkich wyrokach skazujących K.K., biorąc pod uwagę treść art. 85 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., a zatem rozważając, który ze stanów prawnych będzie najkorzystniejszy dla skazanego z perspektywy możliwości łączenia kar, w tym kary orzeczonej wspomnianym wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie. Nie sposób jednak uznać, aby takie stanowisko Sądu odwoławczego wyrażało potrzebę przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości. Przeciwnie, Sąd Okręgowy w Warszawie powinien był sam przeprowadzić analizę skazań K.K. w kontekście zróżnicowanego – na przestrzeni okresu, w którym zapadały wobec skazanego wyroki – stanu prawnego, i w zależności od jej rezultatu wydać stosowne rozstrzygnięcie. Taka powinność jawi

się jako dopuszczalna także w świetle stanowiska wyrażonego w uchwale 7 sędziów SN, zgodnie z którym: „nie jest (...) wykluczone orzeczenie przez sąd odwoławczy kary łącznej w oparciu o skazania, które nie były podstawą orzeczenia kary łącznej przez sąd pierwszej instancji” (*uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2018 r., I KZP 3/18, OSNKW 2018/8/55, LEX nr 2509691*).

Zaniechanie dokonania kontroli instancyjnej, pomimo dostrzeżenia potrzeby zweryfikowania prawidłowości połączenia kar jednostkowych w kontekście zróżnicowanych uwarunkowań normatywnych i w konsekwencji wydanie orzeczenia o charakterze kasatoryjnym stanowiło naruszenie art. 437 § 2 k.p.k., co wobec braku innych podstaw do wydania przez Sąd odwoławczy orzeczenia o charakterze kasatoryjnym, implikowało konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi Okręgowemu w Warszawie. Sąd ten dokona ponownej kontroli instancyjnej zaskarżonego wyroku łącznego, uwzględniając wszystkie dotychczasowe wyroki skazujące K.K. oraz stosowne regulacje w świetle art. 4 § 1 k.k., a także ewentualnych szczególnych przepisów intertemporalnych, i w zależności od poczynionych ustaleń wyda rozstrzygnięcie zgodne z treścią art. 437 § 1 i 2 k.p.k.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

[ms]